

MAGYAR IPARMŰVÉS ZET

MEGJELENIK ÉVENKINT HATSZOR:
JANUÁRIUS, MÁRCIUS, MÁJUS, JULIUS,
SZEPTEMBER ÉS NOVEMBER HÓ 20-ÁN.

6. SZÁM.
II. ÉVFOLYAM.

SZERKESZTI

FITTLER KAMILL

FŐMUNKATÁRS

GYÖRGYI KÁLMÁN

1899.
NOVEMBER.

ELŐFIZETÉSI DIJ EGY ÉVRE 10 KORONA.

HORTI PÁL.

❦❦❦❦ KIADJA A MAGYAR IPARMŰVÉS ZETI TÁRSULAT. ❦❦❦❦

MAGYAR IPARMŰVÉSZET.

Az országos iparművészeti múzeum és iskola
és a m. iparművészeti társulat közlönye.

II. ÉVFOLYAM. 1899. NOVEMBER. VI. SZÁM.

TARTALOM.

<i>Spiegel Frigyes.</i> Divatos butor	241
<i>Dr. Szendrei János.</i> Régi magyar csattok és ruhakapcsok	250
<i>Sólyom Gyula.</i> Berlini művészeti szalonok ...	253
<i>Gróh István.</i> A gömörmegyei népies agyag- művesség	256
Szakirodalom	263
Különfélék	269
Külföldi Szemle.	278
Hivatalos tudósítások	281
Hirdetések.	

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IX. ker., Üllői-út 33–37. sz.

*

Előfizetési díj

a „Magyar Iparművészet“ egy évfolyamára
10 korona.

L'ART DÉCORATIF HONGROIS.

Organe officiel du Musée et de l'École des Arts décoratifs
et de la Société hongroise des Arts décoratifs.

II-e ANNÉE. NOVEMBRE 1899. NUMÉRO VI.

TABLE DES MATIÈRES.

<i>Fr. Spiegel.</i> Meubles modernes	241
<i>Dr. J. Szendrei.</i> Boucles et agrafes hongroises anciennes	250
<i>J. Sólyom.</i> Salons artistiques à Berlin	253
<i>E. Gróh.</i> Céramique populaire du comitat de Gömör	256
Ouvrages parus récemment	263
Diverses	269
Revue de l'Étranger	278
Renseignements officiels	281
Annonces.	

Rédaction et administration:

Budapest, IX., Üllői-út N-os 33–37.

*

Prix d'abonnement par année

de la Revue „Magyar Iparművészet“
10 couronnes.

KIS LAP

képes gyermek ujság.

Szerkeszti:

Forgó bácsi.

Előfizetési ár: 2 2

egy negyed évre 1 frt.

Megjelen minden szombaton.

Czim:

„Kis Lap“ kiadóhivatala.

Kerepesi-ut 54.

Most jelent meg!

Petőfi- Album.

65 szövegképpel és 15 önálló műmelléklettel.

Kiadja

a Petőfi-Társaság.

A Petőfi-Album bolti ára:

Fűzve ... .. 6 frt.
Diszkötésben ... .. 8 „
Pompás celluloid-kötésben ... .. 10 „

Megrendeléseket elfogad

az Athenaeum könyvkiadóhivatala

Budapest, Kerepesi-út 54.

Minden könyvkereskedésben kapható.

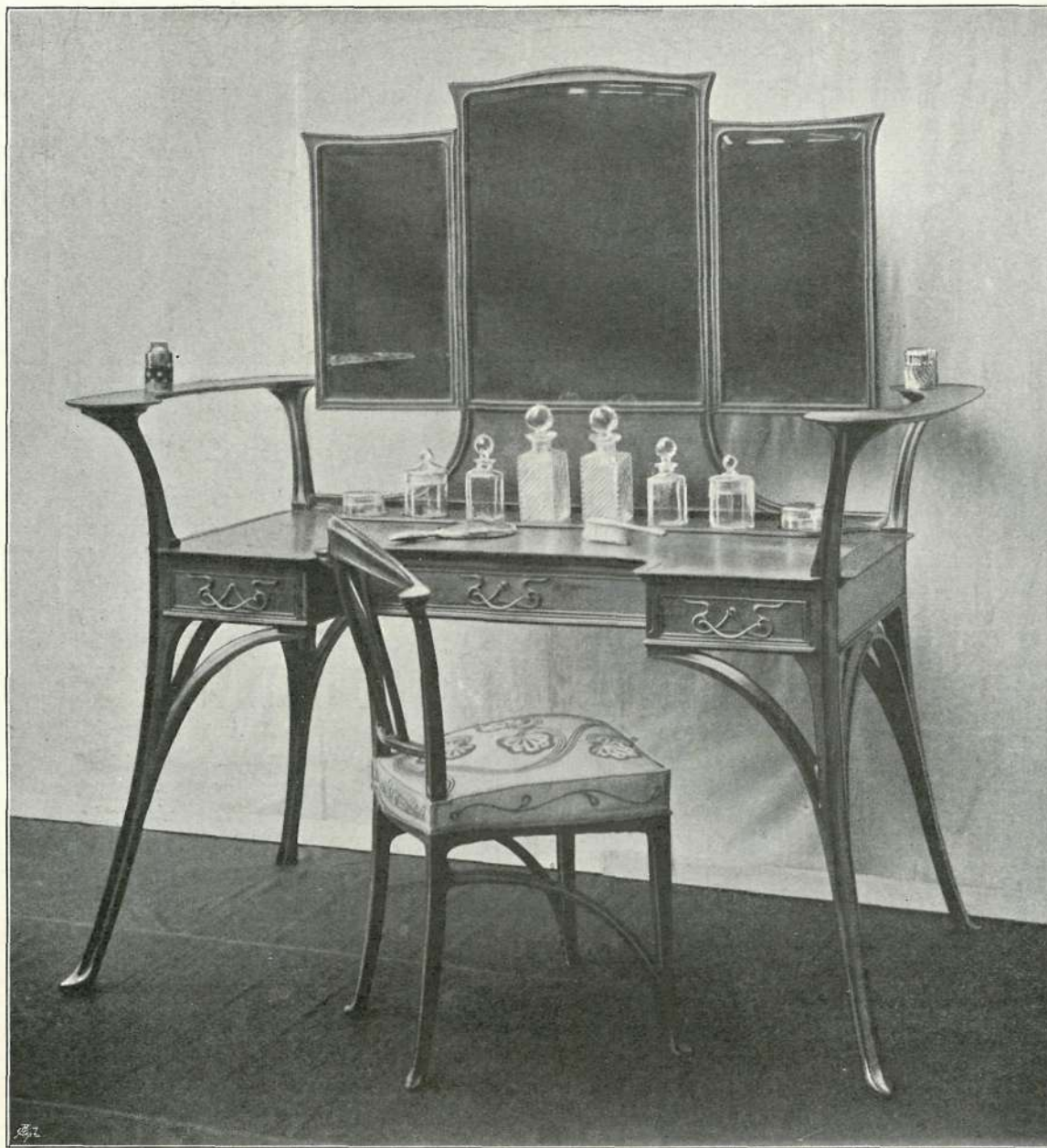
MODERN BÚTOR.

Nincsen a műtörténelemnek sivárabb korszaka, mint századunk eleje és közepe a nagy napoleoni harcok lezajlása óta. Mintha ezek a harcok kimerítették volna az emberiség minden szellemi tevékenységét, mintha megszűnt volna a művészetnek még legcsekélyebb érverése is! És ha festők és szobrászok között találunk is néha számottevő egyént, az építészet és iparművészetet mintha teljesen kihalt volna.

Alig három évtizede annak, hogy a lakásberendezés művészete ismét ébredni kezdett. A múzeumok összegyűjtötték a nagy történelmi korszakoknak megmaradt iparművészeti remekeit, megjelentek Lübke, Semper, Falke korszakalkotó művei, és az emberek kezdtek lassankint belátni, hogy életünket legelső sorban annak a helynek ízléses berendezése teszi kellemessé, melyben időnknek legnagyobb részét töltjük. Természetszerű dolog, hogy a hosszú álomból felébredt iparművész legelső sorban azokat a mintákat használta fel, melyeket neki a múzeumok gazdag tárháza nyújtott, és abban a formakörben mozgott, melyhez ismereteivel legkönnyebben hozzáférhetett. Ennek a körnek a határait az építészeti stílus szabta meg és így mindenekelőtt építészeti formák voltak azok, melyek legelső sorban használtattak föl az iparművészet mindenféle termékeihez, különösen pedig a bútiorhoz. Ez utóbbi semmiben sem különbözött egy háztól; meg volt benne a lábazat, oszlopzat és főpárkány, ugyanazokkal a tagokkal és díszítésekkel, mint a ház homlokzatán. És úgy, a mint az építészek gyors egymásutánban idézték fel a történelmi stílusok összes válfajait, úgy követte őket hűségesen az iparművészet is, a gótikától a barokkig, a renaissancetól az empirig, mindig keresve, de soha sem találva meg azt az irányt, mely a mai kor emberének legjobban megfelel. Hozzájárult a zűrzavarhoz még egy művészi irány, melyet főképen Makart, a híres bécsi festőművész alkotott meg, a ki műtermének pompás és kortársainak szemében példátlanul zseniális berendezésével megteremtette az úgynevezett atelier-stílust. Ez nem egyéb, mint festői összeállítás a minden korszakból és különböző exotikus nemzetektől összeszedett-vedett műtárgyaknak, mely összeállítás, ha művész lehel belé ihletet, hatását el nem téveszti, de, hogy mivé fajulhat a hozzá nem értő kezében, azt eléggé bizonyítják a közelmúlt korszaknak szörnyű Makart-csokrai és pléhből készült páncélos vitézei.

Mivel a történelmi korokból legtöbbször az iparművészetnek csak elsőrangú termékei maradtak fenn, a követők ezeket utánózták legelső sorban. Ezeknek a tárgyaknak pontos

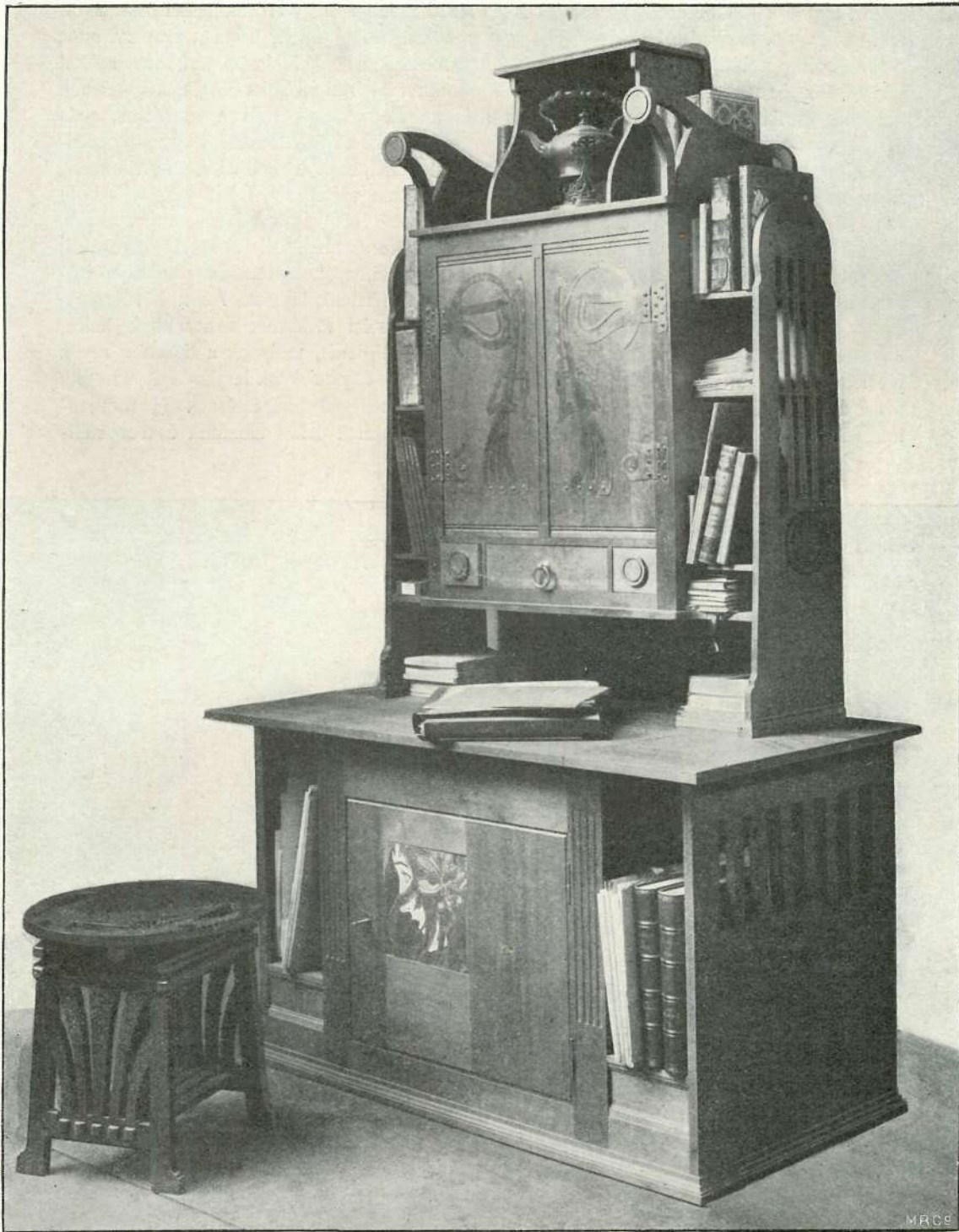
és szakszerű kivitele igen nehéz és azért drága is volt; másfelől azonban még a legszerényebb hivatalnok is ilyen divatos bútort akart, minélfogva az iparos és főképen gyáros, kénytelen volt a mutatós külső formát a belső érték, szerkezet és célszerűség rovására megalkotni. Így keletkeztek a gipszből készült fafaragások, gyapotból gyártott selyemszövetek, papirosból préselt fayence-ok és egyéb szörnyszülőttei a szurrogatumokkal dolgozó iparművészetnek.

A „Dekorative Kunst“-ból.

NŐI PIPERE ASZTAL ÉS SZÉK.

Ch. Plumettől.

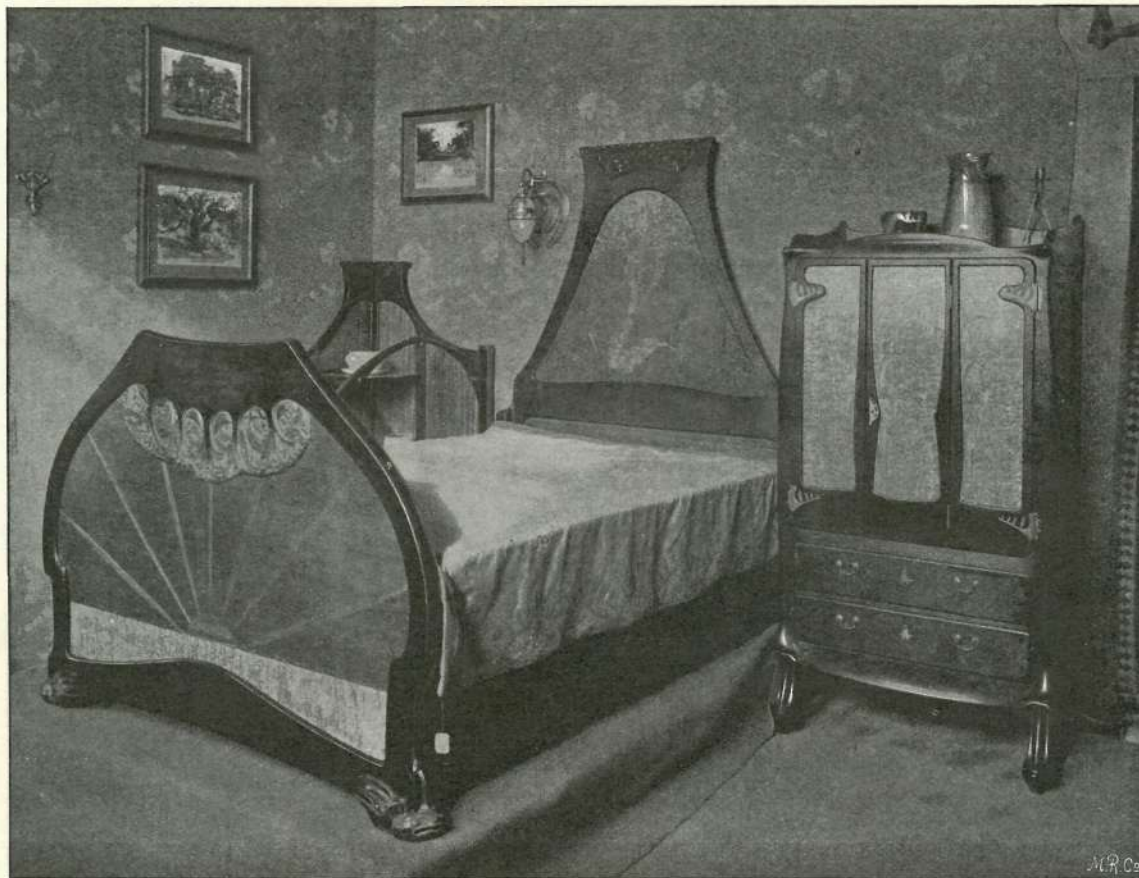
A „Dekorative Kunst“-ból.

KÖNYVSZEKRÉNY.

J. Hoffmanntól.

32*

Az angolok föllépésével egyszerre roskadozni kezdett a nagy erőfeszítéssel összetákoltt alkotmány. Ők látták be legelőször, hogy a modern polgárember nem ugyanaz, mint a cinquecento nobilija, vagy XV. Lajosnak udvaroncai. Ma sokkal kisebb területen, sokkal kényelmesebben akarunk lakni, mint előbb, azonkívül bérlakásokban élvén, kénytelenek vagyunk azokat gyakrabban változtatni; más az életmódunk, más a munkánk, más a nyugalmunk, tehát másnak kell lenni otthonunknak is. És ha keressük, hogy mily tulajdonokkal birjon az a bútor, mely igényeinknek megfelel, csak azt kell tekintetbe vennünk, hogy miképen élünk. A modern ember lakását gyakran változtatja, tehát bútora legyen könnyű és könnyen szállítható; sokkal megfeszítettebb erővel dolgozván, mint előbb, lakásunkban, hová pihenni térünk, kényelmet, bútorainkban célszerűséget keresünk; akarjuk, hogy székeink simuljanak az ülő test alakjához, hogy szekrényeinkben, íróasztalunkon, minden a lehető legkönnyebben hozzáférhető legyen. Az a körülmény, hogy az átlagos vagyonosodás csökkent, a megélhetési föltételek nehezebbek lettek, egyszerűséget és takarékoságot parancsol; a modern higienia, melynek a tisztaság egyik főföltétele, mindannak kerülését követeli, a mi a pornak és piszoknak lerakódását elősegíti, a mi a világosság és levegő akadálytalan behatolását megnehezíti. Egészen új momentumokat hoz előtérbe azonkívül a természettudományoknak óriási haladása és a szociális

A „Dekorative Kunst“-ból.

HÁLÓSZOBA-BUTOR.

B. Pankoktól.

A „Dekorative Kunst“-ból. H. E. Berlepsch-Valendastól.
AJTÓ FELSŐ RÉSZÉ.
 A belső mező domborított rézlemezekből készült.

A „Dekorative Kunst“-ból. H. E. Berlepsch-Valendastól.
POHÁRSZÉK.

eszmék hódítása. Az angol praerafaelita festők voltak azok, kik először kezdték meg a modern elveket a gyakorlatba átvinni és az ő kezdeményezésükkel keletkeztek azok a könnyű, minden díszítés nélküli, de a mellett kecses és üde bútorformák, melyek azóta meghódították a világot.

Az angolok példája felrázta tétlenségéből a többi nemzeteknek művészeit is, a kik látván, hogy az új tanok mennyire hódítanak, tömegesen kezdetek az iparművészettel foglalkozni. Igen nagy jelentőségű tény a modern művészet fejlődésére az, hogy a dekoratív művészetek művelése az építészek kezéből majdnem kizárólag festők és szobrászokéba megy át, kik ha nélkülöznek is a felépítmény iránti konstruktív érzéket, de a helyett szabadon szárnyaló fantáziájukkal tömeges új formával gazdagítják a művészetet. E mellett előtérbe kezdenek lépni a nemzeti sajátságok is; a francia nem tud leszokni a századokon keresztül belé oltott fényűzésről, mely minden bútorból „objet d'art“-t csinál; a belga utolsó konsekuenciáit vonja le a szerkezet és célszerűség követelte szempontoknak, míg a német romanticizmusát igyekszik bele vinni bútorába.

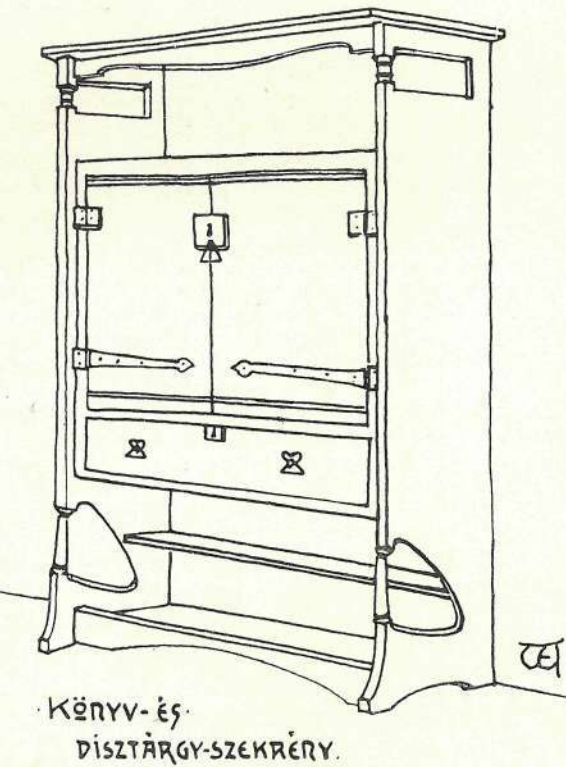
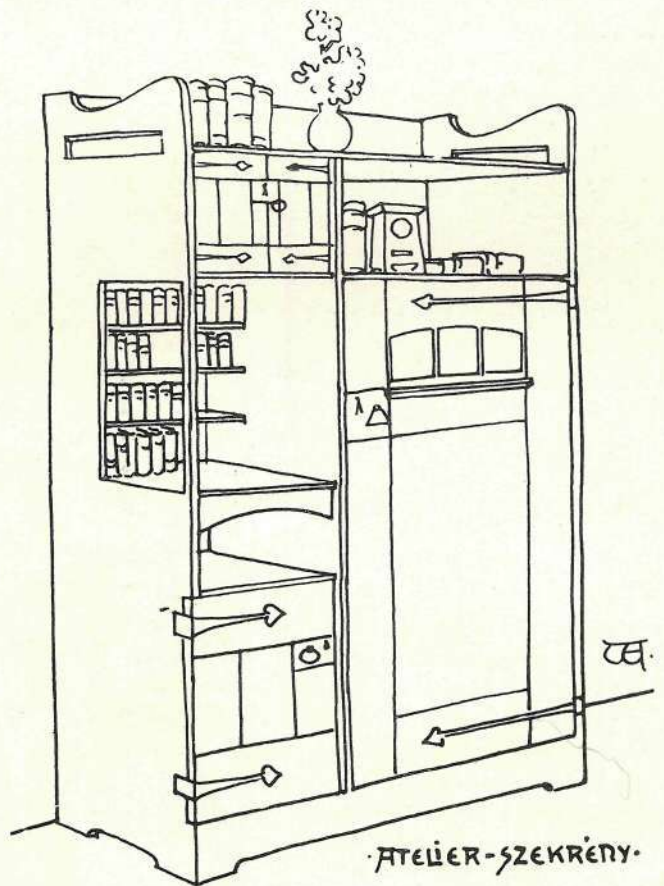
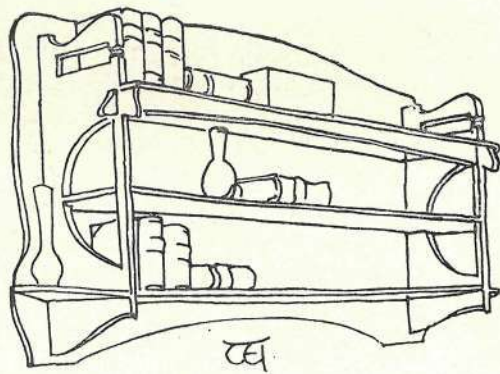
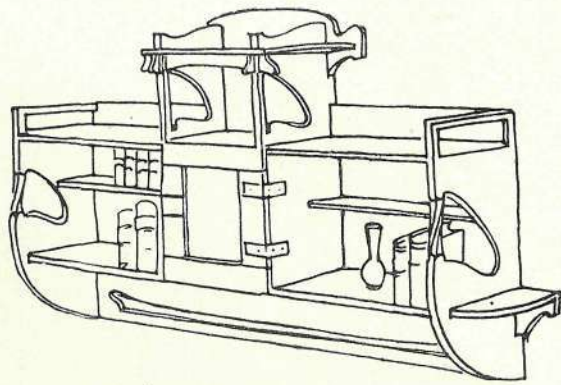
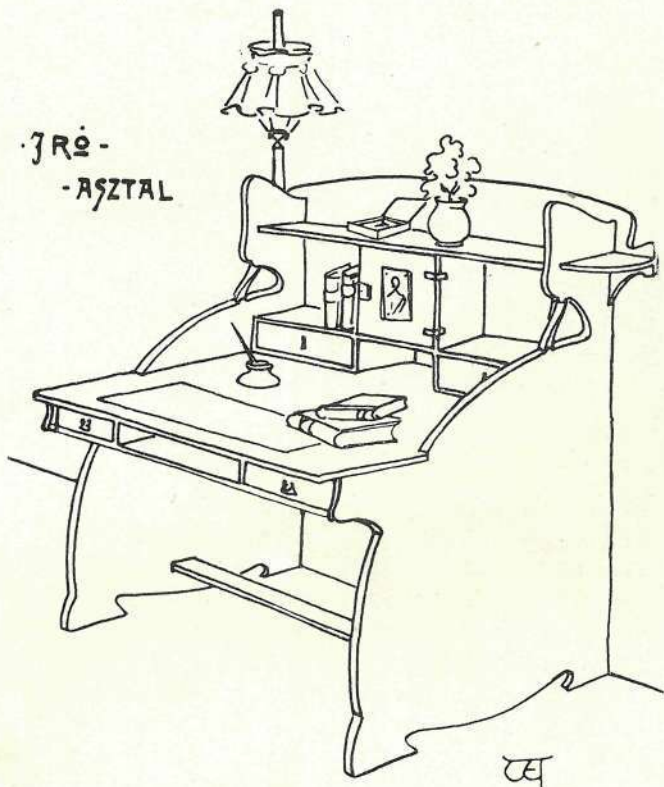
Ha végigtekintünk ma az egyes nemzetek bútorművészein, még mindig folytonos keresést, sok szellemességet, de kevés megállapodást látunk. Egyedüli kivétel talán Van de Velde. Ő, a ki előbb festő volt, birt azzal a vas erélylyel, hogy a dolog praktikus oldalát teljesen elsajátítsa. Ő a legutolsó végletekig hú marad ahhoz, az általa helyesnek és jónak talált elvhez, mely szerint csak a rendeltetésnek megfelelő szerkezet mennél pregnánsabb kitűntetésével lehet az egyedül helyes és ennél fogva szép bútorformát elérni. Ezt az elvet viszi keresztül következetesen minden készítményén, legyen az bútor, világító test, kárpit vagy ékszer, és ha ez az elv magában véve kissé rideg is, ha teljes helyességéhez az állapotok megszilárdulása után szó is férhetne, ma Van de Velde szellemes egyénisége és példátlanul álló eredetisége föltétlenül uralja a helyzetet.

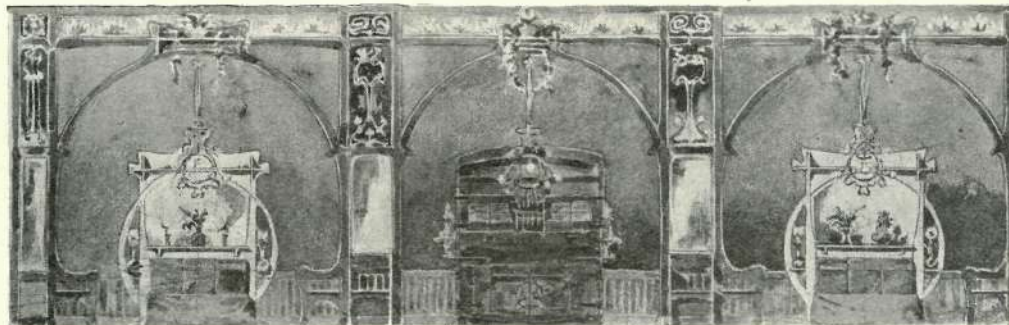
Sokkal alacsonyabb fokon állnak a franciák készítményei. Ők még mindig a díszítményre helyezik a fősúlyt és ebben keresik a modernitást. A Grasset, Gallé és Majorelle bútorai konstruktív szempontból gyöngék és még azt a csekély szerkezetet is elrontja a teljesen illogikusan alkalmazott, a felépítménnyel semmiféle összefüggésben nem álló díszítés. Sokkal különbek a Plumet-Selmersheim csoport bútorai, tiszta konstruktív alapokon nyugvó, szép vonalakban bővelkedő és minden díszítést nélkülöző tárgyak, melyek a mellett teljes mértékben bírnak azzal a finomsággal, kecsességgel és bájjal, mely főtulajdonsága a franciának és melyet Van de Veldenél eddig oly fájdalmasan nélkülözünk. Nagy hibája e művészeknek fogyatékos eredetiségük és az a körülmény, hogy minden egyszerűségük mellett raffinált bútoraik előállítására túlságosan nehéz.

A németek legkevesebbé vannak megállapodva. Egy részük, mint Pankok, Behrens, a belgák befolyása alatt áll, mások, mint Endell, Obrist, a vonal szimbolizmusának problémájával foglalkoznak; ismét mások, mint Berlepsch, Werle, a német erő kifejezését keresik, de mindannyian még keresnek, és dacára a sok eredeti vonásnak, befejezetlenül és azért nyersen hatnak.

Legújabb iskola a bécsi, melynek főképviselei Olbrich és Hoffmann, Wagner Ottó tanítványai. Bútoraik minden díszítés nélkül, majdnem teljesen deszkákból vannak összeróva, szellemesek és a mellett megvan bennük a bécsiek tagadhatatlan izlése és bája, de teljesen inkonstruktívek, a mellett rossz anyagból, rosszul megcsinálva, lehetetlen színűre pácolva, a híres bécsi Gschnas mintaképei.

Hogy mennyire vagyunk mi? ezt pregnansan ki fogja mutatni karácsonyi kiállításunk, mely legérdekesebbnek ígérkezik az összes eddigiek közül, mert egy egész modern lakás fog bemutatni azzal a határozottan kifejezett tendenciával, hogy az egyes bútor-
darabok művészi becsük és szolid kivitelük, dacára a polgári igényeknek, megfelelően olcsók is legyenek; oly feladat, melyet csak modern művész tud megoldani és melynek

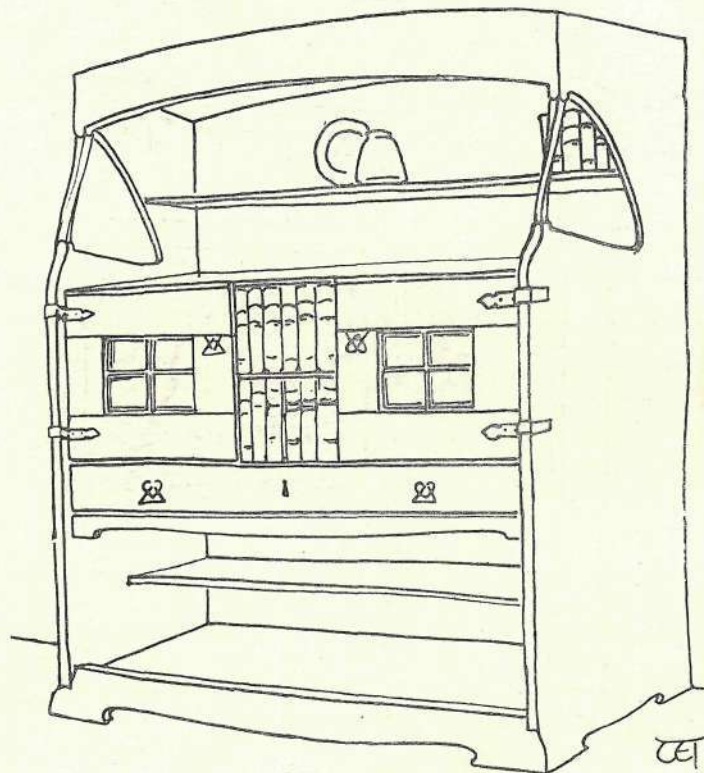

VÁZLAT EGY KÁVÉHÁZ BERENDEZÉSÉHEZ.

Wiegand Edétől.

megoldása kell, hogy a modern művész főtörekvése legyen. Addig is egy fiatal művésznünknek, Wiegand Edének, egynéhány bútor-tervezetét mutatjuk be, ki a karácsonyi kiállításon ugyan nem lesz képviselve, de a kinek részben ugyan még idegen befolyás alatt álló tervezetei tökéletesen helyes alapon nyugszanak és megérdemlik, hogy azokat közönségünk megismerje. Ha mindezeket összevetve kérjük, hogy melyek tulajdonképpen egy modern lakás jellemző tulajdonságai, úgy erre a következőkben felelhetünk: Világos-

·KÖNYV-
SZEKRÉNY·

Wiegand E. rajza.

ság és levegő, kellemes és friss színek, egyszerű és sima, konstruktív alapon álló, minden fölösleges díszítést nélkülöző és csak vonalaik és összeépítésük szellemes formája által művészi ható bútorok; kevés, de válogatott dísz tárgy és kép, ezek volnának a korunk szellemének megfelelő lakás legpregnansabb ismérvei. Az egyes bútorok pedig bírjanak a következő tulajdonokkal: az ülőbútor legyen kényelmes és teljesen az ülő test idomai-
nak megfelelő, a mellett ne túlságosan és ne nagyon puhán kárpitozott, könnyű, ne túlságosan nagy és könnyen mozgatható. A szekrények szorosan a szükséglethez mérten legyenek beosztva és beosztásuk lehetőleg kívülről is legyen látható; ezzel a kényelmi szempont mellett bizo-

nyos festői elrendezés keletkezik, mely minden díszítés nélkül is elegendő az esztetikus hatás elérésére. A buffet és pohárszék ugyanazon elv szerint készítenendő; rendszeren nyitott és dísz- és használati tárgyak felállítására szolgáló etagèrekkel van ellátva.

Ha iparosaink az ilyen bútor előállításával fognak foglalkozni, egyszerre el fog tűnni a hamis fényűzés és a hamis anyag. Mindkettőt a modern bútor nem tűri. Az egyszerű bútor készítése nem oly könnyű, mint első látásra gondolnók. Pontosságot, hibátlan és valódi anyagot követel, az elkövetett hibákat eltakarni nem lehet és a szerkezeti részek könnyedsége a furnérral burkolt puhafa alkalmazását csak ritkán engedheti meg. Számítani kell a fa őszeszeszáradására és meg kell gátolni a keményfámunkánál oly könnyen előálló megvetemedést.

Az ily bűtort vásárolni sem nehéz, az szoliditásának bélyegét mindenkitől láthatóan hordja magán. S ha közönségünk majd hozzászokott az ily egyszerű, de a célszerűségnek és minden modern igénynek megfelelő bútoroknak előnyt adni a cifrán faragott, de rosszul készített és kényelmetlen bútor fölött, akkor, de csak akkor kezdenek majd virradni iparművészetünknek fényes napjai.

Spiegel Frigyes.

SZIVARSZEKRÉNY.

Tervezte Horti Pál.